

علیرضا عرفانی

مکاسب محرمه ۲

کالاهای دارای منفعت حرام

تقریر: احمد علی بن زاده، اصغر صفرزاده

www.ketab.ir

برگزیده سی و هفتمین جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۸

نشر اشراق و عرفان

- سرشناسه : اعرافی، علیرضا، ۱۳۳۸-
Arafi, AliReza
- عنوان و نام پدیدآور : مکاسب محرمه / علیرضا اعرافی؛ تقریر علیرضا گودرزی؛ ویراستار عباسعلی مردی.
- وضعیت ویراست : ویراست ۲.
- مشخصات نشر : قم: موسسه فرهنگی هنری اشراق و عرفان، ۱۴۰۰.
- مشخصات ظاهری : ج ۱۱.
- شابک : ۹۵۰۰۰۰ : ریال: ۴۴-۴۶-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۱. ؛ ۶۰۰۰۰۰ : ریال: ۲۲-۲۴-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۲. ؛ ۸۵۰۰۰۰ : ریال: ۹-۹۶-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۳. ؛ ۷۰۰۰۰۰ : ریال: ۶-۴۷-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۴. ؛ ۷۵۰۰۰۰ : ریال: ۳-۴۸-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۵. ؛ ۵۰۰۰۰۰ : ریال: ۶-۴۹-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۶. ؛ ۸۰۰۰۰۰ : ریال: ۴-۵۰-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۷. ؛ ۷۵۰۰۰۰ : ریال: ۳-۵۱-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۸. ؛ ۹۰۰۰۰۰ : ریال: ۴-۵۲-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۹. ؛ ۵۶۰۰۰۰ : ریال: ۷-۵۳-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۱۰. ؛ ۹۰۰۰۰۰ : ریال: ۴-۵۴-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸: ج ۱۱.
- یادداشت : ج ۲-۱۱ (چاپ اول: ۱۴۰۰) (فیب)
- یادداشت : کتابنامه.
- مندرجات : ج ۱. اعیان نجس- ج ۲. کالاهای دارای منفعت حرام / تقریر احمد عابدین زاده، اصغر صفرزاده- ج ۳. محرمات علوم / تقریر جواد ابراهیمی؛ ویراستار عباسعلی مردی، حامد عبداللہی سفیدان- ج ۴. محرمات هنر / تقریر احمد عابدین زاده، حسن حیدرزاده؛ ویراستار عباسعلی مردی- ج ۵. محرمات هنر ۲ (غنا) / تقریر محمد آزادی؛ ویراستار احمد رمضان- ج ۶. محرمات ورزش و بازی / تقریر احمد شہامت، حسین مولودی، محمد کاظم مبلغ؛ ویراستار یوسف قربانی- ج ۷. محرمات روابط میان فردی ۱ (غیبت) / تقریر علیرضا گودرزی، احمد عابدین زاده؛ ویراستار احمد رضائی- ج ۸. محرمات روابط میان فردی ۲ (کذب) / تقریر سید نقی موسوی؛ ویراستار احمد رضائی- ج ۹. محرمات روابط میان فردی ۳ / تقریر محمد قاسم رجایی، مهرداد آوز، تقی مهری؛ ویراستار یوسف قربانی، احمد رضائی- ج ۱۰. محرمات سیاست / تقریر سید عنایت اللہ کاظمی؛ ویراستار یوسف قربانی- ج ۱۱. محرمات تجاری و اداری (اخذ اجرت برای واجبات) / تقریر احمد عابدین زاده، جواد ابراهیمی، علی بخشی؛ ویراستار عباس مردی، احمد رضائی.
- موضوع : معاملات (فقه)
- موضوع : Transactions (Islamic law*)
- موضوع : کسب و کار حرام
- موضوع : Business, Illicit*
- رده بندی کنگره : BP۱۹۰/۱
- رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۲۷
- شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۵۰۰۵۹

مکاسب محرمة ۲ (کالاهای دارای منفعت حرام)

علیرضا اعرافی

تقریر احمد عابدین زاده، اصغر صفرزاده
ناشر مؤسسه اشراق و عرفان
ویراستار یوسف قربانی
امور هنری حمید بهرامی
نوبت و تاریخ چاپ ویراست دوم / چاپ اول / تابستان ۱۴۰۰
لیتوگرافی، چاپ و صحافی چاپ هوشنگی
شمارگان ۵۰۰ نسخه
قیمت ۶۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای مؤسسه اشراق و عرفان محفوظ است

ISBN : 978-600-8542-45-2

www.eshragh-erfan.com

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۵۴۰

info@eshragh-erfan.com

نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۵۴۱

آدرس: ایران، قم، خیابان معلم، معلم، ۸، کوچه شهید محقق، پلاک ۵۹

۱۷.....	بخش مؤسسه
۱۹.....	دوره ویراست دوم
۲۱.....	شگفتار
۲۵.....	ندمه

بخش اول: آلات دارای منفعت غالبی حرام/ ۳۱

۳۱.....	صل اول: صنم
۳۲.....	۱. کلیات
۳۲.....	الف) مفهوم شناسی
۳۳.....	ب) پیشینه
۳۳.....	۱. پیشینه فراقهقی
۳۵.....	۲. پیشینه فقهی
۳۹.....	۲. بررسی ادله
۳۹.....	الف) ادله عام
۳۹.....	۱. قرآن
۴۷.....	۲. روایات
۴۹.....	جمع بندی ادله عام

۵۰.....	ب) ادله خاص
۵۰.....	۱. قرآن
۵۴.....	۲. روایات
۵۵.....	۳. دلیل عقلی
۶۵.....	۴. سیره متشرعه
۶۶.....	جمع‌بندی ادله دادوستد بت
۶۷.....	۳. فروع
۶۷.....	الف) صورت‌های معامله بت
۶۷.....	۱. صورت‌های بیع بت
۷۲.....	۲. حکم صورت‌های هشتگانه
۷۹.....	۳. تذکراتی در باب صورت‌های بیع بت
۸۱.....	ب) نمادها
۸۱.....	۱. مفهوم‌شناسی
۸۲.....	۲. کارکرد نماد
۸۳.....	۳. انواع نمادها
۸۳.....	۴. حکم ساخت و حفظ و تکشب نماد
۸۵.....	گزاره‌های فقهی
۸۷.....	فصل دوم: آلات قمار
۸۷.....	۱. کلیات
۸۷.....	الف) مفهوم‌شناسی
۸۷.....	۱. آلت
۸۸.....	۲. قمار
۹۰.....	۳. آلات قمار
۹۱.....	ب) پیشینه
۹۱.....	۱. پیشینه عام
۹۵.....	۲. پیشینه فقهی بحث آلات قمار
۱۰۰.....	۲. بررسی ادله

الف) ادله عام.....	۱۰۰
۱. قاعده اعانه برائتم.....	۱۰۱
۲. قرآن.....	۱۰۱
۳. روایات.....	۱۱۶
جمع‌بندی ادله عام.....	۱۲۰
ب) ادله خاص.....	۱۲۱
۱. عقل.....	۱۲۱
۲. قرآن.....	۱۲۴
۳. روایت ابوبصیر.....	۱۲۵
۴. اطلاعات از بین بردن آلات قمار.....	۱۲۶
۵. اجماع.....	۱۲۸
جمع‌بندی ادله.....	۱۲۸
گزاره‌های فقهی.....	۱۲۹
فصل سوم: آلات لهو	۱۳۱
۱. کلیات.....	۱۳۱
الف) مفهوم‌شناسی.....	۱۳۱
۱. لهو.....	۱۳۱
۲. لعب.....	۱۳۳
۳. رابطه لهو و لعب.....	۱۳۴
۴. آلات لهو و لعب.....	۱۳۴
۵. رابطه بین آلات لهو و لعب و آلات قمار.....	۱۳۵
ب) پیشینه بحث.....	۱۳۵
۱. پیشینه فرافقهی.....	۱۳۵
۲. پیشینه فقهی.....	۱۳۸
۲. بررسی ادله.....	۱۴۲
الف) ادله عام.....	۱۴۲

۱۴۲	۱. قاعده اعانه برائتم
۱۴۲	۲. قرآن
۱۴۳	۳. روایات
۱۴۴	جمع‌بندی ادله عام
۱۴۵	ب) ادله خاص
۱۴۵	۱. عقل
۱۴۶	۲. روایات
۱۴۹	۳. اجماع
۱۴۹	جمع‌بندی ادله
۱۵۰	گزاره‌های فقهی
۱۵۱	فصل چهارم: ظروف طلا و نقره
۱۵۱	۱. مفهوم‌شناسی
۱۵۲	تحقیق در معنای إناء
۱۵۳	۲. پیشینه مسأله
۱۵۳	الف) فقه عامه
۱۵۴	ب) فقه امامیه
۱۵۵	۳. جایگاه مسأله در مکاسب محرّمه
۱۵۷	بررسی حکم استعمال اوانی طلا و نقره
۱۵۷	الف) نهی از خوردن و آشامیدن در آنیه
۱۵۹	ب) نهی از مطلق استعمالات آنیه
۱۶۱	ج) منع از استعمالاتی غیر از خوردن و آشامیدن
۱۶۴	د) تفصیل بین شرب و غیر شرب
۱۶۴	جمع‌بندی روایات
۱۶۶	۴. حکم مسأله
۱۶۷	گزاره‌های فقهی
۱۶۹	فصل پنجم: نقود مغشوشه
۱۶۹	۱. بیان مسأله

مقدمه ویراست دوم

تقریر مکاسب محرمه، با اذن و توفیق خداوند تعالی و عنایت اهل بیت علیهم السلام در پانزده جلد به پایان رسید و در سال ۱۳۹۸ به عنوان برگزیده جایزه کتاب جمهوری اسلامی ایران دست یافت. به شکرانه این نعمت، در مقابل درگاه خداوند تعالی پیشانی بندگی بر زمین می‌ساییم.

از خصوصاتی که این کتاب را از کتاب‌های هم‌ردیف خود ممتاز می‌کند، طرح و بررسی دقیق و عالمانه مسائل کتاب و طرح نویی است که استاد معظم آیت‌الله اعرافی برای تنظیم مباحث مکاسب محرمه در کتاب حاضر ارائه نموده است. افزون بر آن، تقریر مناسب کتاب است که شامل تبدیل شیوه گفتاری و کلاسی مباحث به نوشتاری و کتابی، مستندسازی مطالب و افزودن مفهوم‌شناسی و پیشینه فقهی و فراققهی در بیشتر مباحث کتاب است. شوربختانه گاهی در تقریرات دیده می‌شود که مطالب اساتید به شکل گفتاری و بدون مستندسازی، به همان شکل القاشده، تقریر می‌شود. این امر به ظاهر امانتداری، اما مغل تقریر مناسب است؛ زیرا خواننده کتاب را سردرگم می‌کند و افزون بر اتلاف وقت خوانندگان، مراد اساتید را به شایستگی منتقل نمی‌کند.

بی‌تردید بیشتر کارهای بشری دارای اشکالات و کاستی‌هایی است؛ و تقریر حاضر از این قاعده مستثنا نیست؛ از این رو برای اصلاح بعضی اشکالات و زیباتر کردن کار، تصمیم گرفتیم کتاب حاضر را با ویراست جدید به چاپ رسانیم. برای این کار تغییرات پیش رو را در ویراست جدید انجام دادیم:

۱. تصحیح بعضی اشکالات ویرایشی و محتوایی؛

۲. تطبیق بررسی سندی روایات با نظرات جدید استاد معظم؛

۳. تبدیل قطع رقعی کتاب به قطع وزیری؛

۴. تجميع بعضی مجلدات چاپ پیشین و کاهش تعداد مجلدات به یازده جلد. براین اساس جلد اول و دوم پیشین (اعیان نجس ۱ و ۲) در جلد اول ویراست جدید به نام «اعیان نجس»؛ جلد چهارم و پنجم پیشین (محرمات علوم ۱ و ۲) در جلد سوم ویراست جدید به نام «محرمات علوم»؛ جلد نهم و دوازدهم پیشین (محرمات روابط میانفردی ۱ و ۴) در جلد نهم ویراست جدید به نام «محرمات روابط میانفردی ۳»؛ و جلد چهاردهم (محرمات تجاری و اداری) و جلد پانزدهم (اخذ اجرت برای واجبات) در جلد یازدهم ویراست جدید به نام «محرمات تجاری و اداری - اخذ اجرت برای واجبات» تجميع شدند.

بی تردید با وجود انجام اصلاحات یادشده، کتاب حاضر دارای بدون اشکال و کاستی نیست. ضمن عذرخواهی از این بابت، امید داریم که خوانندگان فرهیخته اشکالات را به ما گوشزد نمایند. محققان محترمی که ما را در تقریر کتاب حاضریاری کردند، به ترتیب میزان مشارکت عبارت‌اند از: حجج اسلام علیرضا گودرزی، سید نقی موسوی، سید عنایت‌الله کاظمی، محمد آزادی، جواد ابراهیمی، محمد قاسم رجایی، احمد شهامت، اصغر صفرازاده، مهرزاد آور، علی بخشی، حسن حیدرزاده، تقی مهری، حسین مولودی، کاظم مبلغ، سید آقا حسن حسینی، ستار همتی، سید احمد حسینی، محمد دین محمدی، کریم پورنجف و تقی زینال بیگ‌زاده.

اساتید محترمی که ما را در نظارت بر تقریر کتاب حاضریاری کردند، به ترتیب میزان مشارکت عبارت‌اند از: حجج اسلام تقی مهری، محسن پوراکبر، صمد سعیدی، احمد شهامت، سید نقی موسوی و جواد ابراهیمی.

در نهایت از حمایت‌های استاد معظم آیت‌الله اعرافی و مدیران محترم مؤسسه اشراق و عرفان حجت الاسلام صمد سعیدی و حجت الاسلام دکتر سید نقی موسوی و نیز تلاش محققان، ناظران، ویراستاران (آقایان عباسعلی مردی، احمد رمضان، یوسف قربانی و حامد عبداللہی سفیدان)، ناظر و ویرایش (حجت الاسلام علی اکبریان) و صفحه‌آرا (آقای حمید بهرامی) تشکر می‌نمایم.

احمد عابدین زاده